

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС

**УКРАЇНОЗНАВСТВО В СУЧАСНОМУ
НАУКОВО-ОСВІТНЬОМУ ДИСКУРСІ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність А4.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Галузь знань А Освіта

Освітня кваліфікація: Магістр середньої освіти за предметною спеціальністю
Середня освіта (Українська мова і література)

Професійна кваліфікація: Вчитель-магістр української мови і літератури закладу загальної
середньої освіти

Затверджено на засіданні
кафедри української літератури
Протокол №1 від “26” серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Українознавство в сучасному науково-освітньому дискурсі
Викладач (-і)	Деркачова О. С.
Контактний телефон викладача	0671556730
Е-mail викладача	olga.derkachova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Щотижня
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та практичні питання розвитку українознавчої науки, формування системного бачення українства в минулому і тепер, прослідковування закономірностей та особливостей державного та національного розвитку України, а також життя та діяльності української діаспори.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є формування системи поглядів та уявлення про становлення українознавчої науки з урахуванням національного та регіонального аспектів, поглиблення знань з етнопедагогіки, культурології, літератури, історії, простежити особливості розвитку національної системи духовних цінностей і освіти, розвинути почуття національної гордості та самосвідомості; сформувати високий інтелектуально-культурний рівень студентів як освічених фахівців і свідомих громадян. <u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є забезпечити системні знання про історію, мову, культуру, природу, економіку та сучасні процеси в Україні; виховувати патріотизм, національну гідність, громадянську свідомість; плекати любов до рідної мови, традицій та духовних цінностей українського народу; розвивати критичне мислення, уміння аналізувати факти та джерела; формувати здатність до міждисциплінарного бачення (поєднання історії, літератури, мистецтва, географії тощо); навчити застосовувати українознавчі знання у повсякденному житті, освіті та професійній діяльності; формувати компетентності для участі в суспільному та культурному житті України; сприяти інтеграції українських реалій у світовий культурний і науковий контекст; розвивати вміння представляти Україну у діалозі з іншими культурами.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
ІК Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов. ЗК-2. Здатність до здійснення науково-педагогічних досліджень, розроблення проєктів та генерування нових ідей у галузі освіти. ЗК-7. Вміння взаємодіяти в педколективі, налагоджувати міжособистісну комунікацію з учасниками освітнього процесу. ЗК-10. Здатність поважати погляди представників інших культур, цінувати різноманіття та мультикультуральність, дотримуватися гендерної рівності, зважати на права людей з особливими потребами. СК-2. Уміння поглиблювати теоретичні та практичні знання з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін, здійснювати моніторинг власної	

педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

СК-4. Здатність розуміти тенденції в науці та освіті, готовність до використання інновацій у професійній діяльності.

СК-7. Здатність планувати, організовувати, виконувати та презентувати прикладне дослідження з української мови / літератури, застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.

СК-12. Здатність до усвідомлення національно-світоглядного, художньо-виховного, творчо-розвивального потенціалу української мови та літератури, вміння враховувати національні, етнічні, регіональні особливості освітнього процесу, формувати національно свідому особистість.

ПР-02. Усвідомлює специфіку предметної області, орієнтується в різних лінгвістичних напрямках і школах, літературних напрямках і течіях, критично осмислює історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої і літературознавчої науки.

ПР-04. Здійснює науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, демонструє вміння класифікувати, упорядковувати й узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

ПР-05. Володіє вміннями виконувати власне дослідження, визначає і характеризує основні принципи та методи науково-педагогічних досліджень, демонструє навички узагальнення й презентації отриманих результатів.

ПР-07. Володіє методикою розробки освітніх проєктів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати.

ПР-13. Володіє здатністю до самостійного та автономного навчання впродовж життя за індивідуальною траєкторією розвитку, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, мотивує учнів до саморозвитку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	24
самостійна робота	46

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	A4.01 Середня освіта (Українська мова і література)	1-й курс	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	Заняття	сам. роб.
Тема 1. Предмет. Зміст і завдання курсу. Джерельна та історіографічна база становлення наукового українознавства	2	2	4
Тема 2. Концентри українознавства	4	4	6
Тема 3. Українознавство: від особистого виміру до загального	2	2	6
Тема 4. Становлення та розвиток української науки	3	4	6
Тема 5. Становлення і розвиток української освіти	3	4	6
Тема 6. Становлення та розвиток українського мистецтва	2	4	6
Тема 7. Український світ у війні	2	2	6

Тема 8. Українці у світі	2	2	6
ЗАГ.	20	24	46

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Екзамен, максимальна оцінка – 100 балів. Оцінка включає: 50 балів – оцінка за практичні заняття, 3 них: 30 балів – оцінка за практичні заняття, 10 балів - контрольна робота, 5 балів – самостійна робота, 5 балів – неформальна освіта
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота, що складається з теоретичного, практичного та творчого завдань, - 10 балів (теоретичне – 2 б., практичне – 3 б., творче - 5 б.). На денній форм навчання контрольна робота виконується на передостанньому практичному занятті. <u>Критерії оцінювання контрольної роботи:</u> <u>Теоретичне питання (макс 2 бали):</u> повністю розкрито питання, визначено чітко терміни та поняття, наведено відповідні приклади. <u>Практичне питання (макс. 3 бали):</u> повністю розкрито питання, що демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання <u>Творче завдання (макс 5 балів):</u> власні інтепретації, роздуми та осмислення вивченого матеріалу <u>Зразок контрольної роботи:</u> 1. Національна ідентичність 2. Українознавство як наука 3. Відомі митці рідного краю
Семінарські заняття	Оцінюється робота над тематичними розділами упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість балів (30) за практичні заняття розраховується електронним журналом https://webportal.pnu.edu.ua/ автоматично. Критерії оцінювання усних відповідей на практичних заняттях: «відмінно» (5 балів) - зміст відповіді повністю відповідає питанню, думки викладаються логічно та послідовно, приклади доречні, висновки обґрунтовані. Знання та вміння використовувати лекційний матеріал та додаткову літературу. Власне бачення проблеми. Дотримання правил академічної доброчесності. «добре» (4 бали) – зміст відповіді фактично відповідає окресленим питанням, приклади доречні, але не завжди чіткі та послідовні. Висновки не завжди обґрунтовані. Не завжди є власне бачення проблеми. Дотримання правил академічної доброчесності. «задовільно» (3 бали) - зміст частково відповідає питанню, наведені приклади невдалі або не завжди є доречними, висновки практично відсутні. Немає власного бачення проблеми. Дотримання правил академічної доброчесності. «незадовільно» (2 бали) - зміст відповіді не відповідає питанню або відповіді немає взагалі. Порушення правил академічної доброчесності.
Умови допуску до підсумкового контролю	Система оцінювання успішності передбачає три етапи контролю. Перший – це поточний контроль, який має на меті регулярно оцінювати розуміння та освоєння навчального матеріалу студентами з даного курсу. В рамках цього контролю оцінюється

	якість виконання практичних, творчих і пошукових завдань, які включають аудиторну і позааудиторну роботу, а також здатність усно або письмово відтворювати навчальний матеріал. Важливою частиною поточного контролю є перевірка. Критерії оцінювання самостійної роботи (макс. 20 балів): виконання зазначених завдань самостійної роботи у повному обсязі, враховується творчий підхід та оригінальність вирішення завдань. Другий етап – модульний контроль, призначений для оцінки ступеня засвоєння студентами певної частини навчального матеріалу, що формує окремий навчальний модуль. Під час модульного контролю студенти виконують контрольну роботу, яка включає різноманітні тестові завдання для перевірки їхньої теоретичної підготовки та їхню здатність вирішувати практичні завдання. Третім етапом є підсумковий контроль, який включає тестову перевірку рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу з курсу в системі дистанційного навчання. Студенти з низьким рівнем успішності (менше 50 б.) мають право перездати певні теми під час консультацій до початку талону №2.
Підсумковий контроль	Формою контролю є екзамени
7. Політика навчальної дисципліни <u>Письмові роботи:</u> виконуються студентами самостійно з дотриманням принципів академічної доброчесності. <u>Академічна доброчесність:</u> списування під час контрольних робіт заборонено. Студенти мають дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагиату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 2)» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf <u>Відвідування занять:</u> відвідування занять є обов'язковим, пропущені заняття з поважної причини відпрацьовуються. Студенти, які не набрали 50 балів за результатами підсумкового контролю за талонами №2 і №3, мають право пройти цей курс повторно, відповідно до «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (Редакція 4)» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають самостійно опрацювати навчальний матеріал і здати всі види контролю, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-indyvidualnym-hrafiikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf <u>Неформальна освіта</u> регулюється «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3)» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultat-iv-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf	

Студентам рекомендується пройти курс «Крим: історія та люди»
(<https://www.udemy.com/course/crimea-history-and-people/>)

За наявності сертифікату студент отримає додаткові 5 балів до загальної кількості балів.

8. Рекомендована література

1. Вівчарик Н. М. Українознавство в контексті становлення і розвитку національної освіти: Методичні рекомендації. Івано-Франківськ : Територія друку, 2020. 42 с.
2. Деркачова О. Ще раз про Україну. <https://gk-press.if.ua/shhe-raz-pro-ukrayinu/> (2025)
3. Деркачова О. За кілька кроків до Великодня. <https://gk-press.if.ua/za-kilka-kroktiv-do-velykodnya/> (2025).
4. Деркачова О. Відірваний листок. <https://gk-press.if.ua/vidirvanyj-lystok/> (2025).
5. Незалежність у полум'ї війни: українська література спротиву. Київ: НАН України, 2024. 460 с.
6. Петрова Озель Л. П. Українознавство: дискурс ідентичності : Методичні рекомендації до лекційних, практичних і семінарських занять із дисципліни «Українознавство» / Для здобувачів вищої освіти різних напрямів підготовки. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2023. 75 с.
7. Українознавство: концептуальні та теоретико-методологічні основи розвитку / П. Гай-Нижник (кер. проекту). К., 2015. 504 с.
8. Улюра Г. Писати про війну. Темпора, 2023.

Ресурси:

Кононенко П. Українознавство: Підручник для вищих навчальних закладів. К. : Науково-дослідний інститут українознавства, 2005. 680 с.

<http://www.ndiu.org.ua/images/book/ukrainoznavstvo.pdf>

Кононенко П., Пономаренко А. Українознавство: Конспект лекцій. К.: МАУП, 2005. 392 с.

http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/ukr_znavstvo.pdf

Українознавство: Електронне наукове фахове видання. Режим доступу : <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe>.

Періодичні та серійні видання 3. Українознавство: Науковий часопис. Режим доступу : http://journal.ndiuv.org.ua/?page_id=2&lang=uk або ukrainoznavstvo.org.ua

Українознавство в системі національного виховання. Режим доступу: osvita.ua/school/method/upbring/363/

Викладачка: *проф. Деркачова О. С.*